

налагоджуються, проте «водна» символіка роману є наскрізною і підтримується образом дощу, що йде практично весь час, супроводжує звістку про смерть Адама і одночасно «змиває» цей період життя героїні, коли її шлюб та її душевну рівновагу зазнали випробування.

У романі є вказівка на потенційне інше життя героїні, яке дається через зіставлення «лондонської» Фіони та Фіони в Ньюкаслі. Образ Ньюкасла присутній у двох тимчасових вимірах – минулому, коли героїня приїжджає до міста у підлітковому віці під час хвороби матері. Дім тітки протиставляється її будинку матері: *«в будинку було симпатичне безладдя – відпочинок після душних, вилизаних материнських володінь у Хінчлі»* [1, с. 194].

Завдяки образу Ньюкасла в романі з'являється опозиція північ-південь: *«Повітря тут бадьорило, сіре свічення неба народжувало відчуття простору. Місцеві були доброзичливі, але виявляли себе різкіше, виразніше, з нальотом сором'язливості чи самоіронії, як актори у комедії»* [1, с. 196]. Це дає ключ до характеру головної героїні, для якої стабільність її розміреного життя в Лондоні, благополуччя, яке дається ціною компромісів, рятує її від «ламкості», вразливості її характеру.

Нинішній приїзд героїні до Ньюкаслу обставлений належною її становищу атрибутикою: вона приїжджає на «Bentley» у великий особняк посеред старовинного парку Ледмен-хол, *«оренований на кілька тижнів на рік у місцевої родини потомствених вугледобувників»* [1, с. 200]. У цьому місці відбувається і кульмінаційна подія роману – випадковий поцілунок Фіони і Адама, який приїхав за нею в Ньюкасл, героїня знову не витримує випробування справжнім життям. Спроба молодої людини зблизитися викликає в неї страх і знову, як і у своїй молодості, Фіона уникає «справжнього» життя і повертається до комфортного та благополучного Лондона. Отже, І. Мак'юен – не порушник засад (принаймні соціальних): суд у його романі залишається судом, закон – законом, їх важливість і авторитет непорушності. Однак справжній письменник тим і цікавий, що він – по обидва боки суду постійно прагне зазирнути на прикордонні території – між законом та іншим життям.

Список використаної літератури

1. McEwan I. *The Children Act*. Lnd.: Penguin Vintage Books, 2014. 216 p.

Миколів Марія

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ЯК КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ТА ПИСЬМІ

Важливим компонентом змісту формування в майбутніх викладачів англomовної компетентності в говорінні та письмі є стратегії – навчальні та

комунікативні. Навчальні стратегії трактуємо як спосіб поведінки, який має на меті досягнення визначених навчальних цілей і дотримуємось класифікації Р. Оксфорд, яка поділяє навчальні стратегії на *прямі* (мнемічні, когнітивні та компенсаційні) й *непрямі* (метакогнітивні, афективні, соціальні) [8, с. 18-21]. Однак, зважаючи на суб'єкт дослідження, вважаємо, що до початку навчання в магістратурі студенти загалом повинні оволодіти усіма переліченими видами навчальних стратегій і виробити індивідуальний стиль навчання, який доцільно в подальшому вдосконалювати. Тому, не заперечуючи важливості навчальних стратегій, вважаємо важливим зосередитись на комунікативних стратегіях, які визначаємо як мовленнєву поведінку учасника спілкування, що передбачає урахування ймовірної реакції співрозмовника та здійснюється з метою досягнення комунікативних цілей.

Комунікативні стратегії реалізуються через тактики – мовленнєві прийоми, що використовуються з метою реалізації комунікативної стратегії та відповідно досягнення комунікативної мети і передбачають використання певних мовних засобів. Комунікативні тактики залежать від типу дискурсу, мовленнєвого жанру, намірів комуніканта, ситуації [4, с. 87].

Існують різні класифікації комунікативних стратегій. Зокрема, Т. ван Дейк та В. Кінч з урахуванням розуміння дискурсу виокремили пропозиційні стратегії, які базуються на семантичній інтерпретації і передбачають розпізнавання слів, розуміння речень; стратегії локальної когерентності (зв'язності), які забезпечують встановлення зв'язків між фактами на основі лінійного впорядкування речень, експліцитних засобів зв'язку і знань, які були отримані раніше та зберігаються у довготривалій пам'яті; макростратегії, що дозволяють здогадатися про загальну ідею повідомлення на основі інформації з перших пропозицій; схематичні стратегії, пов'язані з наявністю традиційних форм організації дискурсу, притаманних певній культурі; продукційні стратегії, які передбачають складання плану повідомлення на основі елементів спільного знання комунікантів та комунікативного контексту і відбір інформації, яка викладається із використанням структур із різними семантичними, прагматичними і контекстуальними даними [7, с. 13-17; 2, с. 82]. Д. Г. Терещук на основі аналізу наукової літератури розглядає такі комунікативні стратегії: 1) інформативну, спрямовану на повідомлення інформації чи її отримання, вплив на поведінку комуніканта (вербальну чи невербальну); 2) оцінно-діяльнісну, націлену на реалізацію аксіологічного впливу на учасника чи учасників спілкування, вербальне вираження емоцій з метою створення комунікативної атмосфери, яка впливатиме на реципієнтів; 3) емоційно-діяльнісну, що передбачає спонування до дії, вплив на психоемоційний стан комуніканта; 4) регулятивно-спонукальну, націлену на зміну поведінки мовця та спонування його до певної дії; 5) конвенційну, спрямовану на встановлення і підтримання контакту відповідно до правил етикету [3, с. 36].

Зазначені стратегії загалом корелюють із стратегіями, виокремленими А. Ю. Хомик для формування стратегічної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій – інформування, стимулювання й аргументування,

співпраці, оцінювання та емоційної діяльності, самопрезентації [5, с. 50-52]. Л. Швелідзе виділяє стратегії аргументації, інформативності, самопрезентації, спонукання та ритуальності [6, с. 37-38]. Для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні майбутніх викладачів ми зосередимось на стратегіях інформування, аргументування, стимулювання та спонукання, оцінювання, самопрезентації. З урахуванням сучасних наукових розвідок [1] при формуванні професійно орієнтованої англомовної компетентності в письмі доцільно зацентрувати увагу на стратегіях інформування, аргументування, оцінювання, формалізації та суб'єктивізації.

Кожній із стратегій притаманні певні тактики. Так, стратегія інформування передбачає повідомлення, звітування, презентацію, привертання уваги, встановлення зв'язків між фактами, даними; стратегія аргументування реалізується через висловлення аргументів, пропозиції, надання поради, постановки запитань та відповіді на запитання, привертання уваги, встановлення зв'язків між фактами, даними, ідеями, причинами та наслідками, наведення прикладів; стратегія оцінювання використовує уточнення, висловлення схвалення, згоди, незгоди, несхвалення, викривання розбіжностей, пояснення несхвалення, порівняння; стратегія самопрезентації – тактики інформування про власні професійні ролі, обов'язки, здобутки, статус тощо; стратегія формалізації реалізується через акцентування на формальному ставленні, визначенні зв'язків між фактами та подіями, наведення прикладів, висловлення впевненості, ймовірності тощо; стратегія суб'єктивізації передбачає висловлення особистого ставлення мовця до теми, проблеми, ситуації, прогнозування ймовірного розвитку подій, наслідків, висловлення переконання, ймовірності [5, с. 52-53].

Таким чином, формування англомовної компетентності в говорінні та письмі майбутніх викладачів передбачає оволодіння низкою комунікативних стратегій та відповідних їм тактик.

Список використаної літератури

1. Бевзо, Г. А., Черепинська, А. Ф. Комунікативні стратегії в сучасному англомовному письмовому дискурсі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Вип. 32 (71) Ч. 3. С. 226-230.
2. Маслова, Т. Б. Принципи класифікації комунікативних стратегій: *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2015)*: матеріали II Міжнародної наукової конференції (Івано-Франківськ, 19–20 лютого 2015 р.). Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М. 2015. С. 81-85.
3. Терещук, Д. Г. *Формування у студентів філологічних спеціальностей іноземних комунікативних стратегій з використанням мовленнєвих симуляцій*: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. Тернопіль. 2013. 259 с.

4. Томащук, Ю. О. Дискурсивно-прагматичні характеристики англомовного інтернет-інтерв'ю (на матеріалі Інтернет-журналів для підлітків “gUrl”, “Seventeen”, “Teen Vogue”): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Східноєвроп. нац. ун-т імені Лесі Українки. Луцьк. 2016. 243 с.

5. Хомик, А. Ю. *Формування стратегічної компетентності в професійно орієнтованому усному англомовному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій*: дис. ... докт філос.: 011 / Терноп. нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. Тернопіль. 2022. 283 с.

6. Швелідзе, Л. Твіт як мовленнєвий жанр українського та американського політичного дискурсу: лінгвопрагматичний аспект. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2020. Vol. VIII (70) 235. P. 36–39/

7. Van Dijk, T. A., Kintsch, W. *Strategies of Discourse Comprehension*. Academic Press: New York. 1983. 389 p.

8. Oxford, R. L. *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. 1st Edition. Boston: Heinle and Heinle Publishers. 1990. 343 p.

Місецька Ія

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ

Перехід до інклюзивного навчання складний не лише в теорії, найбільше – у втіленні в життя принципів інклюзії. Кожен, хто безпосередньо займався цими питаннями, має свій досвід, своє бачення. Об'єднує розуміння того, що ставлення суспільства до дитини з особливими потребами значною мірою є свідченням його цивілізованості. Відомо з історії, що в Спарті таких скидали з високої скелі, у стародавній Франції – віддавали в жертву, в Римській імперії – позбавляли цивільних прав і прирівнювали до божевільних. Знаємо, що суспільство – це кожен з нас, наша готовність бачити, приймати, допомагати. Інклюзія – це рух від дискримінації й упередження у бік майбутнього. І треба працювати над тим, щоб збудувати світ, який вважає різноманіття чимось вартим пошани, а не проблемою, яка чекає на виправлення, в якому кожна дитина, кожна людина, незалежно від кольору шкіри, статі, особливостей фізичного й інтелектуального розвитку, наділена гідністю і має рівні можливості вчитися і реалізовувати свій потенціал.

Ще донедавна про дітей з порушеннями психофізичного розвитку в нашій країні говорили неголосно, здебільшого фахівці між собою. Широкою громадськістю, в тому числі й педагогічною, ці питання оминалися, мало висвітлювались, щоб «не псувати імідж суспільства». Політика зрівнювання, ігнорування будь-якої диференціації дітей за рівнем розвитку, якої дотримувались протягом багатьох десятиріч, неухильно протиставляла дітей з психофізичними недоліками основній масі їхніх ровесників як аномальних.